

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

**Сучасні тенденції в аудіовізуальному перекладі: специфіка
передачі гумористичних елементів у субтитруванні та дубляжі
в німецько- українському перекладі**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студента (-ки) 4-го курсу
освітньої програми
*«Німецька філологія та переклад,
англійська мова»,*
спеціальність – 035.043 «Германські
мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька»
Світлана Михайлівна САФОНОВА
Науковий керівник: **Ас. Валентин
Грищенко**

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри германської філології та перекладу
протокол № 12 від « 12 » серпня 2025 року
завідувач кафедри Сол
к.філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ
2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	9
ГУМОРИСТИЧНІ ЕЛЕМЕНТИ ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ВИКЛИК У ПЕРЕКЛАДІ	9
1.1. Природа гумору та його лінгвістичні особливості.....	9
1.2. Культурно-специфічні аспекти гумористичних елементів	14
1.3. Основні проблеми перекладу гумору у міжмовній комунікації.....	18
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2	24
СПЕЦИФІКА СУБТИТРУВАННЯ В ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ У НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ	24
2.1. Лінгвістичні особливості субтитрування: обмеження простору та часу.....	24
2.2 Стратегії адаптації гумору у субтитрах: від локалізації до транспозиції.....	28
2.3. Аналіз прикладів гумористичних елементів у субтитрах..	31
Висновок до другого розділу	33
РОЗДІЛ 3	34
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ У ДУБЛЯЖІ В НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ	34
3.1. Фонетичні, інтонаційні та візуальні аспекти дубляжу.....	34
3.2. Виклики передачі гумору через голосову акторську майстерність.....	37
3.3. Порівняння ефективності дубляжу та субтитрування у передачі гумору.....	39
Висновок до третього розділу	44
ВИСНОВКИ	46
ZUSAMMENFASSUNG	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

АНОТАЦІЯ

Робота присвячена аналізу особливостей перекладу гумору в аудіовізуальному перекладі, зокрема у форматах субтитрування та дубляжу в межах німецько-української мовної пари.

Актуальність теми полягає в тому, що обсяг мультимедійного контенту зростає, що збільшує попит на переклад та відтворення змісту без утрати комічного ефекту в іншомовному середовищі.

Об'єктом дослідження є аудіовізуальний переклад як засіб трансляції гумору, предметом — специфіка відтворення гумористичних елементів у процесі субтитрування та дубляжу. Метою роботи є аналіз ефективності стратегій перекладу гумору та визначення найбільш релевантних підходів для збереження його прагматичної функції.

Методологічну основу для реалізації поставлених задач становлять: лінгвістичний аналіз перекладацьких рішень, для виявлення найпоширеніших способів відтворення гумористичних елементів, порівняння оригінального тексту та його перекладу, контекстуальний аналіз для розуміння середовища, у якому виникли ті чи інші гумористичні елементи. Застосування цих методів дозволило виявити закономірності у відтворенні мовної гри, каламбурів, культурно маркованого гумору та ситуаційного комізму. Аналіз охоплював уривки з німецькомовних фільмів і серіалів та їх українські версії у форматах субтитрування й дубляжу.

Результати дослідження свідчать, що ефективна передача гумору потребує не лише володіння мовними структурами, а й глибокого розуміння жанрової специфіки й культурного контексту. Дубляж

дозволяє передати емоційно-інтонаційний компонент, тоді як субтитри зберігають точність змісту, хоча й стикаються з технічними обмеженнями. Результат роботи дає змогу сформулювати практичні рекомендації для використання релевантних методів перекладу гумору, що дозволяють зберегти комічний ефект для цільовій аудиторії та іншомовного середовища. Результати можуть бути застосовані в перекладацькій практиці та у професійній підготовці спеціалістів з аудіовізуального перекладу.

Ключові слова: дубляж, гумор, субтитрування, аудіовізуальний переклад, перекладацькі стратегії, культурний контекст

ANNOTATION

The work is devoted to the analysis of the peculiarities of translating humor in audiovisual translation, in particular in subtitling and dubbing formats within the German-Ukrainian language pair.

The relevance of the topic comes from the fact that the amount of multimedia content is growing, which increases the demand for translating and reproducing content without losing the comedic effect in a foreign language environment.

The object of the study is audiovisual translation as a means of transferring humor, and the subject is the specifics of reproducing humorous elements in the process of subtitling and dubbing. The work aims to analyze the effectiveness of strategies for translating humor and to identify the most relevant approaches for preserving its pragmatic function.

The methodological basis for the realization of the set tasks consists of: linguistic analysis of translation decisions to identify the most common ways of reproducing humorous elements, comparison of the original text and its translation, contextual analysis to understand the environment in which certain humorous elements arose. The implementation of these methods made it possible to identify patterns in the reproduction of wordplay, calambures, culturally marked humor, and situational comedy. The analysis covered extracts from German-language films and series and their Ukrainian translations in subtitled and dubbed formats.

The results of the study show that effective humour translation requires not only knowledge of linguistic structures, but also a deep understanding of genrespecific features and cultural context. Dubbing allows the emotional and intonational components to be transferred, while subtitles maintain the accuracy of the content, although they face technical limitations. The results of the study make it possible to make practical recommendations for using relevant methods of translating humor that keep the comic effect for the target audience and foreign-language environment. The results can be used in translation practice and in the professional training of audiovisual translation specialists.

Keywords: dubbing, humor, subtitling, audiovisual translation, translation strategies, cultural context

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасному глобалізованому світі аудіовізуальний контент відіграє важливу роль у формуванні культурного та інформаційного простору. Гумористичні елементи в перекладі є особливо складними для передачі, адже вони нерідко базуються на мовних і культурних особливостях. У німецько-українському перекладі такі труднощі посилюються через відмінності у мовній структурі, культурних контекстах та гумористичних традиціях. Дослідження цих аспектів є актуальним для вдосконалення методології перекладу та забезпечення якісної адаптації гумору для українського глядача.

Мета дослідження – проаналізувати сучасні тенденції у передачі гумористичних елементів у субтитруванні та дубляжі в німецько-українському перекладі, з'ясувати специфіку адаптації гумору та розробити рекомендації щодо покращення якості перекладу аудіовізуального контенту.

Виходячи з мети роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

- Дослідити природу гумору та його лінгвістичні особливості.
- Визначити культурно-специфічні аспекти гумористичних елементів.
- Описати основні проблеми перекладу гумору у міжмовній комунікації.
- Розглянути лінгвістичні особливості субтитрування: обмеження простору та часу.
- Дослідити стратегії адаптації гумору у субтитрах: від локалізації до транспозиції.
- Проаналізувати приклади гумористичних елементів у субтитрах.

- Оцінити фонетичні, інтонаційні та візуальні аспекти дубляжу.
- Визначити виклики передачі гумору через голосову акторську майстерність.
- Виконати порівняння ефективності дубляжу та субтитрування у передачі гумору.

Об’єктом дослідження є процес передачі гумористичних елементів у субтитруванні та дубляжі в німецько-українському аудіовізуальному перекладі.

Предметом дослідження є методи, прийоми та специфіка передачі гумористичних елементів у субтитруванні та дубляжі в контексті німецько-українського перекладу.

Методи дослідження:

1. Порівняльний аналіз – для виявлення відмінностей у підходах до передачі гумору в субтитруванні та дубляжі.
2. Культурологічний аналіз – для дослідження впливу культурних особливостей на гумористичні елементи.
3. Контекстуальний аналіз – для вивчення залежності гумору від контексту аудіовізуального твору.
4. Метод моделювання – для розробки рекомендацій з удосконалення перекладу гумору.

Наукова новизна дослідження:

1. Вперше проведено комплексний аналіз передачі гумористичних елементів у субтитруванні та дубляжі в німецько-українському перекладі з акцентом на сучасні тенденції.
2. Розроблено класифікацію специфічних перекладацьких труднощів, пов’язаних із гумористичними елементами.
3. Запропоновано практичні рекомендації щодо ефективної адаптації гумору з урахуванням мовних і культурних відмінностей.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані:

1. У практиці аудіовізуального перекладу для підвищення якості субтитрування та дубляжу.

2. У навчальних програмах для підготовки перекладачів у сфері аудіовізуального контенту.

3. Для подальших досліджень з перекладу гумористичних елементів у контексті різних мовних пар.

4. У роботі перекладацьких студій для удосконалення перекладацьких стратегій.

Структура даної роботи, визначена метою та завданнями, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1.

ГУМОРИСТИЧНІ ЕЛЕМЕНТИ ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ВИКЛИК У ПЕРЕКЛАДІ

1.1. Природа гумору та його лінгвістичні особливості

Гумор є багатогранним явищем, що поєднує в собі мовні, соціальні, культурні та психологічні аспекти. У перекладі гумору перекладач стикається з необхідністю не лише зрозуміти зміст і контекст, але й адаптувати його до іншої мовної та культурної аудиторії, що часто є складним і багатовимірним завданням.

Поняття гумору залишається складним для однозначного визначення. Хоча на інтуїтивному рівні кожен розуміє, що таке гумор, і в словниках його часто подають як «здатність розважати», таке формулювання не здатне охопити всю його багатогранність. Гумор може проявлятися як у легкій усмішці, так і у щирому сміху; його засобами можуть бути як мова, так і образи, дії, фотографії, фільми, сценки або театральні вистави. Форми гумору варіюються від невинного жарту до гострої іронії чи сарказму. Незважаючи на багатоликість, гумор є одним із ключових культурних феноменів, який відображає різні моделі світосприйняття — від офіційного до карнавального — і знаходить втілення як у мовних значеннях, так і в прагматичних контекстах. Його природа досліджується в межах численних теорій комічного, що формуються ще з часів античності [32, ст. 102].

Лінгвістичний гумор ґрунтується на використанні двозначності, неоднозначності та невизначеності — явищ, що властиві лише розумній істоті, тобто людині. Семантична двозначність, як мовне явище, актуалізується безпосередньо в процесі комунікації [37, ст 1].

Лінгвістичні гумористичні засоби дозволяють змінювати характеристики мови на різних лінгвістичних рівнях з метою створення комічного ефекту [3, ст. 20]

Гумор часто ґрунтується на грі слів, каламбурах, багатозначності, римуванні, алітерації чи інших фонетичних і лексичних засобах.

Усім видам «гри слів» (каламбурам) притаманне те, що вони протиставляють одне до одного два, а то й декілька виразів, які мають різні значення, але однакову або ж подібну форму. Саме через це переклад «гри слів» є досить складним явищем [35, ст.168].

Найповніше гумор певного народу розкривається через художню літературу. У багатьох випадках він базується на культурно-зумовленій лексиці, яка часто не має точних аналогів у мові перекладу [19, ст. 573].

Культурний аспект гумору є не менш складним аспектом для перекладача. Гумор тісно пов'язаний із культурними реаліями — традиціями, історичним досвідом, соціальними нормами та усталеними уявленнями певного суспільства. Жарти, які є зрозумілими та викликають позитивну реакцію у німецькомовній аудиторії, можуть бути неочевидними або незрозумілими для українських глядачів через відмінності у культурному контексті чи відсутність знань про певні реалії. Наприклад, гумористичні ситуації, які викликають сміх у німецькомовній аудиторії, можуть бути нерозумілими або навіть недоречними для української аудиторії через різницю в контексті або відсутність знань про певні реалії. Так, жарти, які спираються на німецькі звичаї чи популярні імена, можуть бути адаптовані шляхом заміни на подібні, але більш знайомі для українських глядачів еквіваленти.

Соціальні та культурні реалії також впливають на гумористичні елементи, пов'язані з гумором ситуаційним чи характерним. Сюжети, що базуються на певних культурних моделях поведінки, можуть бути сприйняті інакше в іншому соціальному контексті. Наприклад, жарти про бюрократію в Німеччині можуть бути менш ефективними для української аудиторії, якщо не врахувати специфіку українського сприйняття цієї теми.

Крім того, гумор часто залежить від невербальних компонентів, таких як інтонація, жести, міміка, або навіть від взаємодії тексту з візуальним контентом. У субтитруванні передача невербального гумору стає особливо складною, оскільки текстовий формат обмежує можливість передати повну картину комічної ситуації.

Таким чином, перекладач опиняється у складному становищі, балансує між необхідністю передати як гумористичний зміст, так і культурний контекст оригіналу. Адже втрата гумору чи автентичності може спотворити твір і позбавити читача можливості ознайомитися з іншою культурою. Подолання цієї подвійної перекладацької проблеми можливе насамперед завдяки ретельному аналізу тексту-джерела та визначенню значення культурно зумовленої лексики в створенні комічного ефекту [19, ст. 573]. Переклад гумору по праву вважається одним із найскладніших аспектів у сфері перекладознавства. Це зумовлено тим, що гумор тісно пов'язаний із культурними, соціальними та мовними особливостями певного народу. Його специфіка проявляється як у тематиці жартів, так і в способах досягнення комічного ефекту — від гри слів до алюзій і культурних посилань. Через це перекладачеві доводиться не просто передати зміст, а відтворити настрій, реакцію й навіть контекст, що може бути зовсім незрозумілим для іншої

аудиторії. Це вимагає не лише глибокого знання мов, а й культурної обізнаності, креативності та тонкого відчуття гумору [20, ст. 92].

На когнітивному рівні гумор ґрунтується на здатності людини помічати невідповідності або абсурдність у знайомих ситуаціях. Теорія невідповідності пояснює, що гумор виникає тоді, коли очікування людини стикаються з несподіваним поворотом подій або незвичним трактуванням явищ. Наприклад, анекдот, у якому передбачуваний кінець замінюється несподіваним фіналом, створює комічний ефект через порушення логічної послідовності.

Природа гумору також має глибокі культурні корені. Гумор є продуктом культурного середовища, в якому він виникає, адже він відображає норми, традиції, цінності та стереотипи певного суспільства. Наприклад, у різних культурах можуть бути популярними різні види гумору: англійці відомі своїм сухим сарказмом, тоді як італійці схильні до експресивних і драматичних форм гумору. Водночас певні аспекти гумору можуть бути універсальними, наприклад, фізичний або ситуаційний гумор, який не вимагає знання специфічного контексту.

Гумор стоїть в центрі досліджень у галузі таких гілок лінгвістики, як лінгвокультурологія, психолінгвістика, когнітивна лінгвістика, комунікативна лінгвістика. [8, ст. 5]

Лінгвістичні критерії включають мовні та мовленнєві характеристики й поділяються на три основні групи: Лінгвокогнітивні критерії — це поняттєві та пізнавальні ознаки, пов'язані з мовою. До них належать: рівень інтелектуального залучення (тобто обсяг розумових зусиль, необхідних для створення чи сприйняття певного типу комічного), характер оцінки (позитивна чи негативна), а також ступінь негативності (вираження заперечення

чи відмови); лінгвопрагматичні критерії — комунікативні ознаки, серед яких: форма вираження оцінки (пряма чи непряма), перлокутивний ефект (реакція адресата на комічне, така як доброзичлива посмішка, веселий або глузливий сміх), а також рівень розуміння жарту (повне або часткове залежно від наявності почуття гумору в адресата); власне лінгвістичні критерії — суто мовні особливості, які охоплюють ступінь контрасту між формою вираження і змістом (співвідношення між знаком і значенням у процесі створення гумору), а також мовні засоби, характерні для конкретного виду комічного [2, ст. 37].

Дослідники виокремлюють від двох до семи форм комічного, але основних тільки чотири: іронія, гумор, сатира, сарказм, тим не менш частотність їх використання помітно відрізняється. Перша форма комічного – гумор – це доброзичливо-глузливе ставлення до чого-небудь, спрямоване на викриття недоліків; художній прийом, заснований на зображенні чого-небудь у комічній формі. Другий різновид комічного – сатира, що являє собою художній прийом, заснований на різкому, дошкульному висміюванні пороків, хиб, негативних явищ; уїдлива критика. Однією з найпоширеніших форм комічного є іронія, її використання по праву можна назвати найчастотнішим, особливо в телесеріалах. Іронія є твердженням, яке поєднує в собі буквальне значення сказаного та ймовірне. Ще однією важливою формою комічного є сарказм, термін походить з грецької від “sarkaō”, що буквально перекладається як «рву м'ясо». Сарказм являє собою в'їдливу, викривальну та дошкульну насмішку. Український тлумачний словник дає таке визначення терміну як злісна, уїдлива насмішка, їдка іронія. Основні відмінності між формами комічного полягають у ситуаціях, у яких створюється жарт,

а також у ступені дошкульності. Наприклад, гумор завжди доброзичливий, він не несе в собі уїдливості чи критицизму, як іронія чи сарказм [1, ст. 62-63]

Традиційно у лінгвістичній науці виділяють наступні прояви гумору: жарт – дотепна фраза або невелика історія, яку розповідають з метою розсмішити адресата; анекдот – маленька розповідь із кумедним змістом та несподіваною розв'язкою; іронія, коли слову або висловленню надається протилежне значення з метою осміяти негативні явища в удавано позитивному тоні; пародія – жанр, який відображає свідому імітацію в сатиричних, іронічних та гумористичних цілях індивідуальної манери, стилю, напрямку, жанру або поведінки; гра слів – дотепний жарт, заснований на вживанні одного слова замість іншого або на заміні одного значення слова іншим значенням того самого слова; чорний гумор – спосіб подивитися на щось серйозне або сумне у гумористичному аспекті [15, ст. 792].

1.2. Культурно-специфічні аспекти гумористичних елементів

Але не варто розглядати гумор лише через призму лінгвістики, адже він є також культурним явищем. Це додає складнощів для перекладу, бо це тільки словісний елемент, а й відображення традицій, менталітету, історії та досвіду інших людей.

У процесі переходу гумору з однієї мови в іншу певні його відтінки, властиві культурі-донору, втрачаються. При цьому гумор набуває вже інших, притаманних цільовій культурі нюансів. Вивчаючи феномен перекладу гумору, дослідник неминуче натикається на складну проблему перекладності і потребує теоретичних напрацювань у цій важливій ділянці перекладознавства

[11, ст. 226]. Гумор тісно пов'язаний із специфікою менталітету певної нації, з нагальними проблемами суспільства тощо [15, ст. 793].

Переклад як засіб міжкультурної комунікації направлений не лише на відтворення функціональних особливостей оригіналу, але й на збереження його культурної складової. Втрата гумору і автентичності оригіналу спотворює твір і відбирає у цільового читача можливість пізнати іншу культуру [19, ст.573].

Основні типи культурно-специфічних аспектів гумору:

1. Ідіоматичний гумор

Використання фразеологізмів та ідіом, що мають переносне значення. Наприклад, у багатьох культурах ідіоми базуються на образах, зрозумілих лише носіям певної мови. У перекладі ідіоматичного гумору важливо знайти еквівалент, який зберігає комічний ефект.

2. Етнічний гумор

Жарти, пов'язані зі стереотипами про певні народи або соціальні групи. Наприклад, анекдоти про «скотландську ощадливість» чи «італійську емоційність» є зрозумілими лише за умови знайомства з культурними стереотипами.

3. Історичний гумор

Жарти, засновані на подіях або особистостях, відомих у певній країні чи регіоні. Наприклад, комічні ситуації, пов'язані з історичними діячами, можуть не сприйматися за межами відповідної культури.

4. Політичний гумор

Сатира або жарти, що висміюють політичних лідерів, урядові рішення або соціальні проблеми. Такий гумор часто є контекстно залежним і потребує адаптації для іншої культури.

5. Релігійний гумор

Жарти, що базуються на релігійних традиціях, святах або ритуалах. У різних культурах ставлення до такого гумору може варіюватися від прийняття до категоричного неприйняття.

6. Побутовий гумор

Жарти про повсякденне життя, які відображають специфіку побуту та соціального укладу. Наприклад, комічні ситуації, що виникають через типові проблеми чи традиції в родинах, зрозумілі лише в контексті певної культури.

Культурні вирази важко перекласти, тому що культурний контекст занадто розмитий, він відображає світогляд суспільства, його переконання, емоції та цінності. Таким чином, він включає деякі важливі фактори, які допомагають у формуванні інформації, необхідної для інтерпретації повідомлення; дати можливість перекладачу легко та ефектно перекладати. Ось чому будь-який термін, одне слово або вираз називають культурно-специфічними, коли вони позначають конкретні об'єкти або абстрактні аспекти, які можуть бути пов'язані з релігійними віруваннями, соціальними звичками, звичаями та традиціями, що є специфічними для даної культури. При перекладі культурних реалій лінгвістичний елемент має співвідноситися з культурним контекстом, якому він належить [32, ст. 417].

Культурно-специфічні аспекти гумористичних елементів є важливим аспектом перекладу, оскільки гумор часто ґрунтується на реаліях, традиціях, соціальних нормах та історичних контекстах, що є специфічними для кожної культури. Це може включати посилання

на місцеві звичаї, меми, історичні події або навіть конкретні культурні жарти, які можуть бути зрозумілими лише певній аудиторії. У таких випадках перекладач має приймати рішення, як адаптувати ці елементи для іншої культури, не втрачаючи їхнього гумористичного ефекту. Нижче подана таблиця 1.1 з культурно-специфічними аспектами гумористичних елементів.

Таблиця 1.1

Культурно-специфічні аспекти гумористичних елементів

Аспект	Опис	Приклад	Адаптація в перекладі
Локальні жарти	Жарти, що базуються на місцевих традиціях, реаліях чи відомих постатях.	Жарт про відомого політика чи місцеву знамениту подію.	Заміна імені чи події на аналогічну в іншій країні.
Меми	Спільноти або інтернет-феномени, зрозумілі лише у певному соціумі.	Меми, пов'язані з популярними інтернет-трендами.	Можлива заміна на меми, які популярні в цільовій культурі.
Історичні відсилки	Гумор, заснований на історичних подіях, значущих лише в конкретній культурі.	Висміювання певних політичних або історичних подій.	Адаптація події під історичні реалії іншої культури.
Місцеві	Використання	Жарти про	Замінити

і стереотипи	стереотипів, які характерні для певної нації чи регіону.	місцевих жителів певного міста або країни.	стереотип на відповідний у контексті іншої культури.
Культурні реалії	Специфічні явища, які відомі лише представникам певної культури.	Жарти про святкові традиції, релігійні свята.	Заміна реалій на ті, що є характерними для культури аудиторії.

Отже, варто завжди пам'ятати про культурний бекграунд гумористичних елементів, що формує розуміння жарту. Перекладач виступає у такому випадку не тільки як мовний посередник, а й культурний адаптатор. Його завданням є баланс між збереженням автентичності та зрозумілістю для аудиторії. Адекватна передача гумору буде здійснена тільки у тому випадку коли перекладач поєднуватиме мовну компетенцію з перекладацькою чутливістю.

1.3. Основні проблеми перекладу гумору у міжмовній комунікації

Переклад гумору є однією з найскладніших задач у міжмовній комунікації через його тісний зв'язок з культурними, лінгвістичними та соціальними особливостями мови оригіналу і мови перекладу. Гумор часто базується на багатозначності слів, мовних ігор, культурних реаліях, алегоріях або специфічному контексті, що не завжди може бути адекватно передано іншою мовою. Ці особливості створюють ризик втрати гумористичного ефекту, зміни смислу або навіть викликання непорозумінь [14, С. 98-104].

Гумор постає об'єктом перекладознавчих досліджень, які концентрують увагу на труднощах при перекладі гумористичних текстів. Найважливішою проблемою гумору є його переклад з усного мовлення, а також переклад текстів різноманітної тематики та змісту. Річ у тому, що перед перекладачем постає завдання зробити зрозумілий, цікавий та кумедний переклад, а це, навіть з бездоганим володінням мови не завжди є досяжним. Переклад гумору пов'язано з певними труднощами. З одного боку, вони пов'язані з тим, що гумор є яскраво рецесивною національного менталітету і найбільш глобальних проблем сучасного життя, у тому числі уявлення народу про комічне, сучасні та історичні реалії, характерні ситуації комунікації людей тощо. З іншого боку, це труднощі лінгвістичного характеру, оскільки в гумористичних текстах широко представлена розмовна і знижена (ненормативна) лексика: нерідко основним елементом в гумористичному тексті виступають каламбури, гра слів. Всі ці та інші особливості ускладнюють переклад такого тексту на цільову мову і, як наслідок, його розуміння іноземцями [1, ст. 25].

Труднощі перекладу гумору суб'єктивного характеру пояснюються мовної і культурної компетентності перекладача, недостатністю загального кругозору (тезауруса), однобічним підходом до перекладу гумору без урахування контекстної ситуації, нерозвиненістю почуття стилістичної норми, відсутністю почуття гумору, упередженістю тлумачення. Вказані чинники є визначальними для розуміння комічного контексту, який у німецькому гуморі носить не лише текстовий, а й позатекстовий характер [10, с. 185].

Як слушно зауважує Л. Пономаренко, перекладаючи німецькі тексти гумористичного характеру, перекладачеві важливо зберігати

гумористичну напруженість і в мові перекладу з метою досягнення адекватності відтворення вихідного тексту, а саме досягнення того, щоб реакція читача мови перекладу була аналогічна до реакції читача мови оригіналу. Властивості гумору при цьому зберігаються [22, с. 313].

У таблиці 1.2 наведено основні проблеми, з якими стикаються перекладачі гумористичних текстів. Кожна з цих проблем вимагає специфічних підходів та стратегій адаптації, оскільки гумор не завжди може бути переданий без втрат через лінгвістичні бар'єри, культурні різниці чи різні соціальні контексти. Розгляд цих проблем допомагає краще зрозуміти складність перекладу гумору і важливість гнучкості та креативності при передачі комічних елементів з однієї мови на іншу.

Таблиця 1.2

Основні проблеми перекладу гумору

Проблема	Опис	Приклади
Лінгвістичні особливості	Гра слів, каламбури, багатозначність.	Na, du kleiner Dreikäsehoch, willst du schon Auto fahren? Dreikäsehoch буквально означає «три сири заввишки» — так жартівливо називають маленьких дітей, які хочуть здаватися дорослими.
Культурна специфіка	Реалії, відомі лише носіям певної культури.	Die Mauer hatte nicht mal WLAN und trotzdem wollten alle rüber.

		<p>Згадки про історичні події, меми чи національні символи, зрозумілі лише в певній країні.</p>
<p>Контексту альна залежність</p>	<p>Гумор залежить від конкретного контексту або ситуації.</p>	<p>Ich bin wie ein guter Rotwein – ich werde mit den Jahren nicht besser, aber teurer</p> <p>- це говорить головний герой – зарозумілий, некомпетентний, але самовпевнений керівник.</p> <p>Діалоги персонажів, які базуються на попередніх подіях у фільмі чи тексті.</p>
<p>Соціальні та історичні відмінності</p>	<p>Вплив соціального статусу, історичних подій або традицій на гумор.</p>	<p>Typisch deutsch: Pünktlich beim Amt erscheinen – und trotzdem warten.</p> <p>Жарти про політичні події чи соціальні явища в одній країні можуть бути незрозумілими в іншій.</p>
<p>Мовна структура</p>	<p>Різні синтаксичні, фонетичні або морфологічні особливості мов.</p>	<p>Ich habe heute einen Witz erzählt – keiner hat gelacht, nur der Schrank – der hat geknackt</p> <p>Рима чи алітерація, які неможливо зберегти у</p>

		перекладі.
Емоційне забарвлення	Втрата тонкощів емоційної експресії у перекладі.	Treffen sich zwei Jäger im Wald. Beide tot. Інтонаційні або стилістичні особливості гумору, які неможливо передати текстом.

Детальний аналіз проблем:

1. Лінгвістичні особливості

Гра слів є фундаментальною складовою гумору, яка часто базується на багатозначності, омонімах чи фонетичній подібності слів. У перекладі такий гумор може втратити свою суть, оскільки багатозначність у мові оригіналу не має аналогів у мові перекладу. Наприклад, переклад каламбурів з англійської на українську часто вимагає створення нових асоціацій або відмови від буквального змісту.

2. Культурна специфіка

Багато гумористичних елементів є культурно обумовленими. Це може бути пов'язано з реаліями певної країни, її традиціями чи звичаями.

3. Контекстуальна залежність

Гумор, що залежить від ситуації або контексту, вимагає від перекладача детального розуміння сюжету або попередніх подій. Це особливо актуально для аудіовізуального перекладу, коли гумор у діалозі залежить від жестів, міміки чи інтонації персонажів.

4. Соціальні та історичні відмінності

Жарти, що базуються на певних соціальних або історичних подіях, можуть бути абсолютно незрозумілими для іншої аудиторії через відсутність відповідних знань чи досвіду. Наприклад, гумор,

пов'язаний з радянським минулим, може викликати різні реакції у країнах колишнього СРСР і за його межами.

5. Мовна структура

Особливості граматики, синтаксису або фонетики також впливають на можливість передачі гумору. Наприклад, алітерації чи рими, характерні для однієї мови, можуть бути неможливими для передачі в іншій.

6. Емоційне забарвлення

Гумор часто базується на тонких емоційних нюансах, які важко передати іншою мовою. Наприклад, сарказм чи іронія можуть бути невпізнаними через різницю в інтонації або стилі [29, С. 123-129].

Висновки до першого розділу.

У першому розділі було проаналізоване явище гумору як багатогранного мовного і культурного елементу елементу. Переклад гумору створює труднощі для перекладача через те, що базується не лише на лексичних явищах мови, а й на ситуаційній, культурних, соціальних та контекстуальних чинниках. Таким чинном гумор є однією з найскладніших задач для відтворення і перекладу.

Аналіз показує, що перекладач має майстерно володіти словом та бути обізнаним щодо традицій, історії та менталітету країни. Більш того перед ним завжди стоятиме вибір між дослівністю, адаптацією чи компенсацією гумористичних елементів. Успішний переклад вимагає високого рівня міжкультурної компетентності.

Отже, гумор у перекладі - це завжди виклик, як мовний, так і культурний.

РОЗДІЛ 2.

СПЕЦИФІКА СУБТИТРУВАННЯ В ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ У НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

2.1. Лінгвістичні особливості субтитрування: обмеження простору та часу

Аудіовізуальний переклад на даний момент один з найпоширеніших та найзатребуваніших у світі, бо потреба у перекладі іноземних фільмів зростає.

У сучасній науці проблематикою аудіовізуального перекладу займалися такі іноземні науковці: Г. Діас Синтас (J. Diaz Cintas), І. Іварсон (I. Ivarsson), А. Матамала (A. Matamala). У мовознавчих дослідженнях кінопереклад розглядають як особливий вид перекладу, якому притаманні певні характеристики, що вирізняють його з-поміж інших видів аудіовізуального перекладу (АВП). Основною відмінністю є об'єкт перекладу, яким у кіноперекладі є фільм «як нерозривна єдність вербальної, невербальної та позамовної інформації, що передається за допомогою декількох семіотичних систем» [13, с. 111]. Кінопереклад є специфічним видом АВП, якому притаманні певні характерні риси. Першою особливістю є та, що лише за посередництва перекладача глядач може зрозуміти всю специфіку іноземного продукту. Друга полягає в тому, що кінопереклад близький до вільного перекладу з огляду на наявність письмового тексту та відеоряду: під артикуляційний апарат героїв треба пристосувати текст, що промовляється. Третя, але не менш важлива риса пов'язана з маркетинговою своєрідністю, адже «фільм – це продукт, який потрібно продати» [31, с. 49].

Мішель Берді в статті, присвяченій особливостям кіноперекладу виділяє 5 видів аудіовізуального перекладу:

1. Робота синхронного перекладача. Синхронний переклад фільмів – це маловживаний режим аудіовізуального перекладу, який дедалі більше виходить з ужитку.

2. Озвучування фільму одним актором, або самим перекладачем.

3. Багатоголосий закадровий переклад.

4. Повний дубляж фільму

5. Використання субтитрів при повному збереженні вихідного звукоряду [18, ст.12].

У цьому підрозділі ми розглянемо останній вид - субтитрування.

Сьогодні кіно- і відеопродукція з використанням субтитрів набувають все більшої популярності серед людей різного віку, національності та культури. Користуючись сучасними технічними досягненнями, ми можемо дивитися фільми різних режисерів, різних країн й різними мовами, як з перекладом, так і без нього. Саме тому виникла необхідність відтворення та адаптації фільмів для іншомовних культур та аудиторій [25, ст. 81].

При субтитруванні увага глядача направлена на чиття тексту, а ніж прослуховування. Субтитрування полягає у додаванні на екран написаного тексту, який є скороченою версією того, що можна почути з екрану [18, ст.13].

Написаний текст із субтитрами має бути коротшим, ніж аудіо, просто тому, що глядачу потрібен час, щоб прочитати підписи, водночас не усвідомлюючи, що він насправді читає. За словами Р. Антоніні, слова, що містяться в оригінальних діалогах, як правило, зменшуються на 40-75 відсотків, щоб дати глядачам можливість читати субтитри під час перегляду фільму. Особливо там, де аудіовізуальні продукти переповнені діалогами, перекладач субтитрів змушений зменшувати й стискати оригінал, щоб глядачі

мали можливість читати, дивитися і насолоджуватися фільмом [18, ст. 13-14].

Особливістю та складністю для перекладача є необхідність поміщати переклад в обмежену кількість рядків і знаків, що зумовлено міжнародними стандартами швидкості читання та відображення субтитрів на екрані [7, ст. 159].

У німецько-українському перекладі субтитри мають бути максимально короткими та зрозумілими, що вимагає від перекладача вибору правильних еквівалентів для гумористичних елементів, часто замінюючи оригінальні культурні особливості на більш знайомі українському глядачеві. У таких випадках, коли гумор вимагає специфічного культурного контексту, можуть бути застосовані адаптації, а іноді навіть повні заміни гумористичних елементів, щоб зберегти смислову та емоційну складову. Наприклад, жарт, який базується на соціальних стереотипах, може бути адаптований до українських реалій, а аллюзія до німецької політики замінена на посилання до українських політичних ситуацій. Особливу складність становить прив'язка зміни субтитрів до змін планів у кадрі, що технологічно скорочує час і простір у перекладі [23, С. 8-12].

Субтитрування є специфічним видом перекладу, який передбачає певні обмеження, зокрема обмеження простору та часу [21, С. 45–50].

Наприклад, у випадку гумористичних німецького фільму “Агенція розбитих сердець” (нім. „Liebeskummerter“), важливо не лише передати точний смисл, а й зберегти комічний ефект, враховуючи обмеження, що накладаються на кількість символів у кожному рядку субтитрів та час, який глядач має для прочитання.

Такі обмеження змушують перекладача шукати баланс між збереженням гумору та зрозумілістю для аудиторії.

Перший приклад: фільм “Агенція розбитих сердець”. Час - 3:26.

Головний герой Карл спілкується зі своїм другом про розрив у стосунках з Сант’є. Товариш намагається вгадати з якої причини пара знову розійшлася і висуває припущення, також говорить, що Карл не виглядає сумним як для розриву.

Оригінал: Karl - „Ich heule bloß nicht wochenlang rum wegen so was“.

Український переклад у субтитрах: “Я просто не нию про це”.

Аналіз: У субтитруванні зазвичай використовують не більше 35–42 символів у рядку (залежно від стандарту), і репліка повинна вкладатися у 1–2 секунди читання, тому переклад стискається, зберігаючи головний зміст. Фраза „wochenlang rum“ (тижнями / постійно) вказує на тривалість, але це не критично для розуміння ключової думки — що він не ниє взагалі. В українській версії цей акцент зменшено, бо час — другорядний. „Nicht rumheulen“ — це розмовний, трохи зневажливий вираз. В українській мові „нити“ передає подібний відтінок — коротко, розмовно, емоційно.

Отже, У якщо герой говорить швидко або в емоційному тоні, субтитри повинні бути лаконічні, щоб глядач встиг прочитати і не відволікався від зображення. У субтитруванні важливо дотримуватися обмежень за кількістю символів і часом читання, тому переклад часто стискається без втрати основного змісту. У наведеному прикладі з фільму «Агенція розбитих сердець» український варіант передає головну ідею розмовної фрази коротко

й емоційно, зберігаючи гумористичний ефект. Такий підхід дозволяє глядачеві легко сприймати репліку без перевантаження текстом.

2.2 Стратегії адаптації гумору у субтитрах: від локалізації до транспозиції

Стратегії адаптації гумористичних елементів оповіді зазвичай коливаються між локалізацією, що адаптує жарт під цільову культуру, та глобалізацією, що переводить жарт у площину транснаціонального гумору [12, ст. 27]. Загальноприйнятий у перекладознавчій науці принцип перекладності не передбачає точного відтворення в перекладі форми та змісту оригіналу, і жодної переклад не позбавлений індивідуальних творчих відбитків перекладача [34, ст. 1].

Перекладацькі стратегії, застосовані в локалізації гумору, визначають, як аудиторія сприйматиме основну ідею стрічки. Адаптація, калькування чи навіть пропуск окремих жартів безпосередньо впливають на можливість глядача

зрозуміти не лише комічний контекст, а й глибші соціальні сили [40, ст. 106].

Основні стратегії адаптації гумору у субтитрах:

1. Локалізація. Локалізація полягає в зміні певних культурних чи мовних елементів на аналоги, які зрозумілі аудиторії іншої культури. Вона допомагає уникнути прямого перекладу, який може бути незрозумілим або безглуздим для глядачів іншої культури.

Liebeskummerer («Агенція розбитих сердець»). Час - 10:49

Оригінал: „Hey, Sucre! Altes Haus!“

Український переклад у субтитрах: “Привіт, Сукре! Братику!”

Аналіз: Це адаптація через локалізацію — передає близькість і теплоту стосунків між героями. Хоч не є буквальною перекладом, зберігає функцію вислову: дружнє, неформальне звертання.

2. Транспозиція. Транспозиція передбачає зміну структури або граматики речення для збереження смислового навантаження гумору. Це може включати зміну порядку слів або застосування інших граматичних засобів [28, с. 35].

Liebeskümmerer («Агенція розбитих сердець»). Час - 41:46\ 56:51

Оригінал: „Es wird Nacht.“ „Nur kein Neid.“

Український переклад у субтитрах: “Настане ніч.” “Не заздри.”

Аналіз: це приклад граматичної транспозиції, тобто перекладу з одного граматичного способу вираження в інший із збереженням значення. Транспозиція тут полягає у переході від конструкції з формальним підметом (нім.) до безособової конструкції (укр.) — це зміна граматичної структури речення без зміни змісту, або ж іменника у дієслово.

3. Еквівалентність. Еквівалентність полягає в пошуку рівноцінних виразів або фраз у цільовій мові, які не обов'язково є прямими перекладами, але зберігають смислове та гумористичне навантаження.

Liebeskümmerer («Агенція розбитих сердець»). Час - 10:49

Оригінал: „Heu, Sucre! Altes Haus!“

Український переклад у субтитрах: “Привіт, Сукре! Братику!”

Аналіз: Ідіома перекладена через функціональний аналог, а не дослівно, щоб український глядач зрозумів дружній підтекст, навіть без знання німецького культурного контексту.

4. Універсалізація

Коли культурно-специфічний гумор неможливо передати, перекладач може вдаватися до спрощення — замінювати вузькоспеціалізовані або локальні елементи на загальні, які зрозумілі ширшій аудиторії. Це дозволяє зберегти загальний настрій, хоча і зменшує глибину гумору.

5. Опущення або редукція

Через обмеження за кількістю символів і часом відтворення іноді доводиться повністю опускати окремі жартівливі елементи. У цьому разі важливо оцінити, чи є гумор сюжетно важливим або другорядним.

Liebeskummerer («Агенція розбитих сердець»). Час - 1:00:22

Оригінал: „Er hat `n ausgeprägtes Peter Pan-Syndrom.“

Український переклад у субтитрах: “У нього серйозний синдром.”

Аналіз: Попри те, що образ Пітера Пена є загалом відомим, термін «синдром Пітера Пена» може не бути однозначно зрозумілим широкій аудиторії без додаткового контексту. Оскільки субтитри не дозволяють розгорнути пояснення, перекладач, імовірно, обрав більш нейтральне формулювання, яке швидко передає суть (емоційний стан персонажа), не зупиняючи глядача на «незнайомому» терміні.

Стратегії адаптації гумору у субтитрах є важливим інструментом для збереження комічного ефекту під час перекладу німецькомовних фільмів на українську. У стрічці «Агенція розбитих сердець» (нім. Liebeskummerer) перекладачі активно застосовують локалізацію, транспозицію, еквівалентність та інші стратегії, щоб зробити гумор доступним і зрозумілим для українського глядача. Успішна адаптація залежить не лише від точності перекладу, але й від здатності передати емоційне забарвлення, стилістику мовлення

персонажів і ритм комічної ситуації з урахуванням обмежень субтитрування — зокрема часу на прочитання та кількості символів. Таким чином, вибір конкретної стратегії визначається як особливостями гумору, так і культурним контекстом аудиторії.

2.3. Аналіз прикладів гумористичних елементів у субтитрах

Аналіз гумористичних елементів у субтитрах німецького фільму *Liebeskummerer* («Агенція розбитих сердець») та способів їх адаптації для української аудиторії надасть змогу глибше зрозуміти принципи перекладу гумору в умовах міжкультурної комунікації. Перекладачі стикаються з низкою труднощів, намагаючись не лише точно передати зміст реплік, але й зберегти їх комічний ефект. Важливу роль при цьому відіграють технічні обмеження субтитрування — зокрема обмеження часу читання і кількості символів на екран — а також необхідність урахування культурних відмінностей у сприйнятті гумору глядачами іншої мовної спільноти.

У кожному випадку деформації тексту, перекладач повинен пам'ятати про відтворення його прагматичного потенціалу [25, ст. 9].

Приклад 1: *Liebeskummerer* («Агенція розбитих сердець»). Час - 4:59

Товариш Карла говорить про те, що Марія з агенції бере аж 120 євро за консультацію, на що Карл саркастично відповідає.

Оригінал: „Zahl mir doch gleich 150. Dann heile dich nicht von Liebeskummer, sondern von Skorbut.“

Український переклад у субтитрах: “Заплати мені 150. Тоді я зцілю не лише серце а й писок і укуси єдинорогів”.

Аналіз: Карл глузує з того, що консультації настільки дорогі, що за такі гроші можна вилікувати не тільки розбите серце, а й цингу (*Skorbut*) — хворобу, яку мали моряки через нестачу вітаміну С. Вибрано фантастичний, абсурдний образ, який краще викликає сміх

у сучасної української аудиторії, ніж згадка про маловідому або неактуальну хворобу (цинга).

Приклад 2: гумор через гру слів Liebeskummerer («Агенція розбитих сердець»). Час- 11:09

Карл приходять на роботу і запитує начальника, як йому його нова стаття, на що отримує критику.

Оригінал: „Jämmerläppinen? - Das Wort musste mal erfunden werden!“

Український переклад у субтитрах: “Жінкині? - Фемінітиви - це важливо!”

Аналіз: Слово „Jämmerläppinen“ — вигадане, утворене як гра слів: поєднання: „jämmerlich“ — жалісний, жалюгідний, „Läppchen“/„Larren“ — шмаття, ганчірка (у переносному — слабак, тюхтій та суфікс -innen — типовий фемінітив у німецькій мові. Слово „Жінкині“ — неіснуюче в українській, але легко впізнається як штучна форма фемінітиву, побудована за аналогією до подібних слів. Замість дослівної передачі німецького словотвору, перекладач вдався до створення локального неологізму, зрозумілого українському глядачеві. Перекладацькі неологізми привертають увагу концептуалізацією вихідного змісту в цільовій новій формі та є невід’ємною частиною ідіостилю перекладача. З іншого боку, відтворення таких одиниць теж вимагає особливого підходу, креативності та винахідливості [9, ст.22].

Приклад 3: гумор через шру слів Liebeskummerer («Агенція розбитих сердець»). Час- 13:31

Карл скапжиться на Марію, власницю агенції, що вона викинула його іграшкову машинку.

Оригінал: „Und den wirft man nicht einfach in so eine Kach-Esoterikkiste!“

Український переклад у субтитрах: “А ви кинули його у свій відьмоящик!”

Аналіз: прикладом гри слів на основі іронії, метафори та саркастичного неологізму, що передано українською через адаптацію. Слово „Kach-Esoterikkiste“ є вигаданим складним словом, типово німецьким: „Esoterik“ — езотерика, щось духовне, містичне, "альтернативне", „Kiste“ — ящик, коробка, „Kach-“ — грубо: лайно, мотлох. Це саркастичне посилення. У результаті утворюється іронічна назва, яка висміює речі, що, на думку Карла, мають нульову цінність, належать до „езотеричного мотлоху“.

Висновок до другого розділу.

Проаналізовані приклади демонструють, що перекладачі субтитрів до фільму *Liebeskummerer* активно використовують різноманітні стратегії адаптації гумору, щоб забезпечити адекватне сприйняття комічного елемента німецькомовною аудиторією. До найпоширеніших належать трансформація культурних реалій, заміна каламбурів еквівалентними мовними жартами, а також спрощення чи опущення окремих гумористичних елементів у випадках, коли їх перенесення в субтитри було б занадто складним або незрозумілим для глядача. Такий підхід свідчить про прагнення зберегти комунікативну функцію гумору, навіть якщо доводиться відходити від буквального перекладу. Загалом, стратегії, що були застосовані в аналізованих фрагментах, демонструють гнучкий підхід до перекладу гумору, який враховує як мовні, так і культурні особливості аудиторії.

РОЗДІЛ 3.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ У ДУБЛЯЖІ В НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

3.1. Фонетичні, інтонаційні та візуальні аспекти дубляжу

Передача гумору в дубляжі є складним і багатограним процесом, який вимагає врахування як лінгвістичних, так і культурних особливостей. У дубляжі гумор часто стикається з необхідністю адаптації, оскільки гумористичні елементи можуть мати різні значення та асоціації в різних мовах та культурах. [26, с. 65]. У деяких державах так склалося історично, що там переважає конкретний вид аудіовізуального перекладу [24, с. 11]. У Німеччині, Іспанії та Італії було обрано дубляж, через режим, який вели фашисти. У цих державах, на думку диктаторів надзвичайно важливо сприймати власну мову на слух, оскільки це засвідчує її значимість і зміцнює національну ідентичність [36, ст. 11].

Однією з основних складностей при передачі гумору в дубляжі є різниця в культурних контекстах. В Україні та Німеччині можуть існувати різні поняття, жарти та ідіоми, що стають непорозуміннями при дослівному перекладі. Наприклад, в українському дубляжі можуть використовуватися місцеві жаргони, культурні алюзії чи відомі фразеологізми, котрі мають більше значення для українського слухача, ніж для німецького. При цьому, важливим є врахування тонкості мови та вибір відповідних еквівалентів для збереження гумористичної природи фрази [38, с. 211]. У нашій країні та Польщі здебільшого застосовується закадровий переклад. Його вважають найменш затратним різновидом кіноперекладу якщо порівнювати з дубляжем і субтитрами, оскільки реалізація цього виду займає значно менше часу, людських зусиль і фінансів [36, ст. 28].

Передача гумору в дубляжі дійсно є складною задачею, оскільки вона вимагає не просто перекладу тексту, а повноцінної адаптації до іншого культурного середовища. Зі зміною мови гумор часто втрачає свою силу, якщо перекладачі не враховують національні контексти, мовну гру, алюзії та культурні реалії. У цьому аспекті дубляж має перевагу над субтитруванням, оскільки дає змогу змінювати репліки більш вільно, не обмежуючись кількістю символів чи часом читання. Отже, передача гумору у дубляжі німецько-українського перекладу

потребує від перекладачів високої майстерності в області мовної адаптації та культурного консультування. Важливо зберегти гумор у всій його багатогранності, враховуючи специфіку кожної культури та мови [6, с. 216]. У комедійному фільмі «Liebeskummerer» гумористичний ефект часто ґрунтується не лише на змісті реплік, а й на фонетичних особливостях мовлення персонажів, інтонації, міміці та візуальному супроводі сцен. Під час дубляжу такого фільму українською мовою важливо зберегти ці нюанси, адже саме їх поєднання створює комічний ефект. Без уваги до інтонаційного малюнку, ритму мови чи невербальних елементів гумор може бути сприйнятий глядачем значно слабше.

Фонетичні аспекти. У комедіях гумор нерідко ґрунтується на грі зі звуками, особливостями вимови або акцентами. У фільмі «Liebeskummerer» персонажі часто говорять емоційно, використовуючи швидкий темп мовлення, інтонаційні зрушення та елементи розмовної мови, що створює легкий, неформальний настрій. Для успішного дубляжу важливо передати цю мовну динаміку, адже саме через ритм і вимову акторів розкривається характер персонажів і досягається комічний ефект. Українські

актори дубляжу мають зберегти цю фонетичну експресивність, адже навіть незначна зміна темпу чи наголосу може вплинути на сприйняття жарту.

Інтонаційні аспекти. Інтонація є ключовим засобом комедійного вираження. У «Liebeskummerer» чимало сцен побудовано на іронії, сарказмі та несподіваних реакціях, які стають смішними саме завдяки інтонаційному забарвленню. Комедійність часто проявляється у різкій зміні тону або гротескній інтонації, що підкреслює абсурдність ситуації. У дубляжі важливо не лише передати зміст репліки, а й інтонаційну подачу — це дозволяє зберегти той самий емоційний настрій і викликати сміх у глядача.

Візуальні аспекти. У фільмі «Liebeskummerer» гумористичний ефект посилюється завдяки жестам, міміці та загальній поведінці героїв у кадрі. Наприклад, комічні ситуації часто супроводжуються перебільшеними рухами або невідповідністю між серйозністю реплік і гротескною поведінкою персонажів. Під час дубляжу важливо синхронізувати голосову подачу з візуальним рядом, щоб зберегти автентичний комічний ефект. Актори дубляжу повинні враховувати емоційне наповнення сцени, щоби голос відповідав міміці та жестам персонажів, адже від цього залежить цілісне сприйняття гумору [26, ст. 123].

Приклад із «Liebeskummerer». В одній зі сцен головний герой Карл намагається висловити своє обурення емоційно та поспішно, що викликає комічний ефект. В оригінальній версії німецькою мовою він говорить дуже швидко, з виразною інтонацією, де поєднуються роздратування та іронія. Цей контраст між емоційністю висловлювання і загалом спокійною натурою Карла

створює гумористичний ефект. В українському дубляжі цю сцену вдалося передати завдяки збереженню темпу мовлення, а також відповідній інтонаційній передачі — актор дубляжу акцентує ключові емоційні моменти, зберігаючи природність мовлення. Завдяки цьому гумор не втрачається, навіть попри адаптацію тексту [17, с. 82].

Отже, передача гумору в дубляжі є надзвичайно складним і багаторівневим процесом, що потребує глибокого розуміння не лише мовного матеріалу, а й культурного контексту оригіналу та цільової аудиторії. Як свідчить приклад фільму «Liebeskummerer», гумор у комедії часто ґрунтується на поєднанні вербальних, інтонаційних, фонетичних і візуальних елементів. Успішний дубляж вимагає не буквального перекладу, а ретельної адаптації з урахуванням національних мовних особливостей, стилістики, темпу мовлення та міміки акторів. Від перекладача і актора дубляжу залежить, чи збережеться комічний ефект, чи буде втрачено смисловий або емоційний рівень сцени. Таким чином, якісний дубляж комедійного матеріалу — це результат тісної взаємодії між мовною точністю, культурною чутливістю та акторською майстерністю, що дозволяє забезпечити глядачеві повноцінне сприйняття гумору незалежно від мови перегляду.

3.2. Виклики передачі гумору через голосову акторську майстерність

Liebeskummerer — це німецька комедія, що поєднує емоційні діалоги, іронію та виразні характери. Гумор у фільмі значною мірою ґрунтується на контрасті між персонажами, їхньому стилі мовлення та інтонаційних особливостях. Особливо помітною є взаємодія між

головним героєм Карлом і Марією: Марія постійно зберігає спокійний, стриманий тон, тоді як Карл відзначається надмірною експресивністю, частими емоційними сплесками та саркастичними інтонаціями [9, с. 83–90].

Аналіз дубляжу: в українському дубляжі вдалося точно передати цей комічний контраст. Карл відповідає фразами типу «дякую» або «чао» з гіперболізованим сарказмом, використовуючи змінений темп, підвищений тон або різкі паузи, що створює ефект несподіванки й підсилює гумористичне враження. У той час як голос Марії залишається рівним і спокійним, інтонаційна манера Карла — швидка, іноді роздратована, з чітко підкресленою емоційністю — надає сценам живості та комічного напруження. Саме така різниця в голосовій подачі персонажів є одним із основних джерел гумору, що було успішно адаптовано в українській версії.

В українському дубляжі від актора вимагається точне відтворення ритму та темпу мовлення, аби зберегти динаміку оригіналу. Часто необхідно узгоджувати швидкість вимови з артикуляцією персонажа на екрані. Особливу роль відіграє збереження саркастичного підтексту й емоційного забарвлення голосу, адже саме це забезпечує ефективне сприйняття гумору як німецькою, так і українською аудиторією.

В українському дубляжі передача гумору вимагає від актора не лише технічної точності, але й чутливості до інтонаційних і ритмічних особливостей оригіналу. Важливо точно відтворити темп мовлення, особливо коли сцена емоційно насичена або має комедійне напруження. Часто актор дубляжу має підлаштовуватися під артикуляцію персонажа на екрані, синхронізуючи інтонацію і

швидкість мовлення з рухами губ. Найбільше значення має збереження емоційного забарвлення реплік — зокрема сарказму, іронії або навпаки — стриманої емоційності. Це дозволяє зберегти гумористичний ефект навіть після адаптації для іншої культури.

Приклад 1 — «Liebeskummerer»:

В одній зі сцен керівниця агенції говорить зі своєю донькою після складного робочого дня. Вона говорить про те, що вибила палець, вдарившись об шафу, проте втигла на морозиво, що радує її доньку. Її мовлення уповільнене, вона часто зітхає, вказуючи на втому і драматизм. Така інтонація створює комічний ефект саме через перебільшення серйозності ситуації. В українському дубляжі ця сцена передана із збереженням пауз, повільного темпу і важких зітхань, що дозволяє глядачеві відчутти той самий комічний контраст між буденністю проблем і перебільшеною реакцією на них.

3.3. Порівняння ефективності дубляжу та субтитрування у передачі гумору

Порівняння ефективності дубляжу та субтитрування у передачі гумору є актуальним питанням у сфері аудіовізуального перекладу. Обидва методи мають свої унікальні особливості та технічні обмеження, що суттєво впливають на те, як гумор передається від однієї культури до іншої. Дубляж та субтитрування є двома основними способами адаптації іноземних фільмів та серіалів для аудиторій, які не володіють мовою оригіналу. Кожен з цих методів має свої переваги в передачі гумору, однак, вони часто вимагають різних стратегій і підходів для збереження комічного ефекту [27, с. 167].

Дубляж дозволяє передавати гумор через інтонацію, акценти, тембр

голосу та емоції, які актори можуть передавати через голосову гру. Це дозволяє глядачам краще відчувати емоційний підтекст ситуацій і 36 гумористичних реплік. Водночас субтитри дають можливість точніше зберігати оригінальний текст, однак через обмеження простору та часу перекладачі часто змушені адаптувати гумор, змінюючи його зміст або вираження для зручності сприйняття [16, с. 89].

Як глядач, я вважаю, що перегляд фільмів у дубляжі значно зручніший і приємніший, ніж із субтитрами. По-перше, дубляж дозволяє повністю зосередитися на візуальному ряді, на міміці, жестах і атмосфері сцени, не відволікаючись на читання тексту внизу екрану. Це особливо важливо в комедіях, де гумор часто передається не лише словами, а й інтонацією, паузами, зміною тону голосу — і дубляж чудово це відтворює.

По-друге, дубльовані репліки звучать природніше для носія мови, бо вони адаптовані з урахуванням мовних звичок і емоційних відтінків. У порівнянні з субтитрами, де іноді доводиться скорочувати або спрощувати фрази через обмежений простір, дубляж дає змогу зберегти більше деталей і тонкощів.

Тому для мене як глядача дубляж є ефективнішим способом сприйняття гумору в іноземних фільмах: він не лише полегшує розуміння, а й робить перегляд значно емоційнішим і живішим.

У цьому контексті важливо розглянути, як окремі характеристики дубляжу та субтитрування впливають на передачу

гумору. Зокрема, чи дозволяє дубляж повною мірою відтворити комічний ефект за допомогою інтонацій, емоцій та голосової акторської гри? Чи, навпаки, субтитри забезпечують більш точну передачу змісту оригіналу, хоча і з певними технічними обмеженнями? Це питання лежить в основі аналізу ефективності обох методів при відтворенні гумору в аудіовізуальних продуктах.

Таблиця 3.1. Порівняння дубляжу та субтитрування у передачі гумору

Аспект	Дубляж – Переваги	Дубляж – Недоліки	Субтитрування – Переваги	Субтитрування – Недоліки
Інтонація та емоції	Передає інтонацію, сарказм, тембр голосу	Може змінити оригінальну подачу	Не змінює оригінал	Не передає голосових емоцій
Комічний ефект	Акторська гра підсилює гумор	Гумор може бути адаптований надмірно	Зберігає точність жартів	Жарти можуть бути скорочені або спрощені
Культурна адаптація	Дає можливість адаптувати гумор	Може втратити авторський стиль	Частіше зберігає оригінальні формулювання	Культурні алюзії можуть бути незрозумілими
Комфорт	Не вимагає	Потребує	Оригінальні	Потрібно

перегляду	читання – зручніше	високої якості озвучки	голоси зберігаються	читати – відволікає від картинки
Час і вартість	Дорожчий і складніший у виробництві	Займає більше часу	Дешевший та швидший у реалізації	Обмеження символів і часу на репліку

Приклад 1: Liebeskummerer («Агенція розбитих сердець»). Час-10:02

У світ виходить публікація Карла про агенцію розбитих сердець. Героїня зачитує статтю в голос.

Оригінал: „Die emotionalen Wunden, die diese Jämmerläppchen beklagen, wären für die Generationen von ihnen ein ganz normaler Dienstag gewesen.“

Субтитри: ”Для попередніх поколінь емоційні рани, які переживають ці жінки, були б лише черговим вівторком”

Дубляж: ”Емоційні травми, на які скаржаться ці слабачки, для попередніх поколінь були цілком буденною справою.”

Версія дубляжу є кращою за українську субтитровану версію перекладу. Це можна пояснити тим, що дубляж є завжди дорожчою версією перекладу художніх фільмів, ніж субтитрування [39, ст. 249].

У проаналізованому фрагменті фільму «Liebeskummerer» (Агенція розбитих сердець), де героїня вголос читає публікацію Карла, ми бачимо приклад того, як гумористичний ефект може

змінюватися залежно від способу перекладу — субтитрування або дубляжу.

У субтитрах репліка: «Для попередніх поколінь емоційні рани, які переживають ці жінки, були б лише черговим вівторком» звучить незграбно. Насамперед привертає увагу слово «жінки», яке виглядає як мовний експеримент або калька з фемінітивів, що не має сталого вживання в українській мові. Така лексика відволікає глядача і може навіть спричинити непорозуміння. Крім того, фраза «черговий вівторок», хоч і передає загальний зміст, звучить не дуже природно і не має тієї саркастичної сили, яка є в оригіналі. Загалом субтитрована версія виглядає стилістично слабшою і менш емоційною.

Натомість у дубляжі репліка звучить: «Емоційні травми, на які скаржаться ці слабачки, для попередніх поколінь були цілком буденною справою.»

Цей варіант значно вдаліший у плані звучання і передачі комічного ефекту. По-перше, слово «слабачки» є емоційно забарвленим і точно передає зневажливий і злегка іронічний тон, характерний для контексту тексту, написаного Карлом. По-друге, фраза «буденна справа» звучить природно й водночас не втрачає іронічного змісту. Крім того, інтонаційна подача героїнею цього уривка в українському дубляжі — із нотками здивування, роздратування або іронії — посилює гумористичний ефект.

Таким чином, дубляж не тільки звучить природніше, але й ефективніше передає емоційне забарвлення та підтекст сцени. Субтитри ж, обмежені обсягом символів і екранним часом, іноді змушені жертвувати стилістичною точністю або мовною

природністю, що і спостерігається у цьому випадку. Це свідчить про те, що в емоційно насичених або саркастичних моментах саме дубляж забезпечує кращу якість гумористичної передачі, особливо коли важливо зберегти тональність і контекст висловлювань.

Дубляж і субтитрування реалізують різні стратегії при передачі гумору. Дубляж дає змогу відтворити інтонаційні особливості, ритм мовлення та характерні голосові риси персонажів, що робить гумористичні сцени емоційно виразнішими та ближчими до глядача. Водночас існує ризик втрати певних смислових відтінків через відмінності між мовами та потребу адаптації. Субтитрування, навпаки, краще зберігає точність оригінального висловлювання, але не може передати інтонацію, тембр і голосову гру акторів, що знижує вплив емоційної складової гумору.

Загалом дубляж часто виявляється ефективнішим для тих глядачів, які цінують живу акторську гру й емоційне звучання, тоді як субтитри більше підходять для тих, хто прагне до максимально точного розуміння тексту та культурних реалій оригіналу, зокрема при передачі ідіом чи специфічних мовних зворотів.

Адаптація гумору через ці два підходи — складне завдання, що вимагає врахування не лише мовних, а й аудіо-візуальних елементів. Дубляж має перевагу у вираженні емоцій та характеру персонажів через голос, тоді як субтитри краще передають буквальне значення, проте позбавлені інтонаційних відтінків. Зрештою, вибір між дубляжем і субтитрами повинен базуватись на очікуваннях аудиторії та культурних умовах, у яких цей гумор сприймається.

Висновок до третього розділу.

Обидві форми перекладу мають свої переваги і недоліки: субтитри зберігають оригінальне звучання та інтонацію акторів, що може бути цінним для глядача, знайомого з мовою оригіналу; дубляж, натомість, забезпечує більш природне сприйняття фільму без необхідності читання, що сприяє емоційному зануренню.

З позиції пересічного глядача я вважаю дубляж кращим способом локалізації фільмів, оскільки він дозволяє повніше передати гумор завдяки інтонаційній передачі, акторській грі та адаптації під культурні особливості цільової аудиторії. Дубльований варіант часто звучить більш органічно й викликає щирішу емоційну реакцію, навіть якщо окремі елементи оригінального жарту були змінені або адаптовані.

Отже, хоча субтитрування і дубляж є різними за своїм підходом і результатом, обидва варіанти можуть успішно передавати гумор за умови ретельної адаптації. Вибір між ними залежить як від перекладацьких завдань, так і від уподобань глядача.

ВИСНОВКИ

Гумор являє собою складне явище, яке поєднує в собі низку лінгвістичних чинників — гру слів, двозначність, іронію, сарказм та культурні алюзії. Його мовна природа вимагає ретельного використання лексики й синтаксису, оскільки значення часто залежать від контексту або граматичної конструкції. У перекладі жартів важливо не тільки передати зміст, але й зберегти стиль, який викликає комічний ефект у мові оригіналу.

Часто гумор базується на культурних особливостях або традиціях, що можуть бути незрозумілими для іншомовної аудиторії. У таких випадках перекладач має адаптувати текст, аби зробити жарт доступним для іншої культури. Для цього використовуються методи локалізації або адаптації, які допомагають зберегти комічність у межах іншого мовного середовища.

Передача гумору між мовами є складним завданням через розбіжності у граматичних структурах, інтонаційних засобах і культурному фоні. Жарти, що ґрунтуються на грі слів або специфічних культурних посиланнях, часто втрачають своє значення без відповідної адаптації. Тому головна мета перекладача — не лише зберегти гумор, але й зробити його зрозумілим для цільової аудиторії.

Субтитри мають певні технічні обмеження — зокрема, ліміт часу та простору, що може ускладнити передачу дотепів або несподіваних поворотів у діалозі. Перекладач змушений скорочувати й спрощувати текст, часто жертвуючи оригінальною

формою жарту. Це потребує вміння точно балансувати між змістом і вимогами формату.

Для ефективної передачі гумору у субтитрах використовують різні стратегії — локалізацію, транспозицію, культурну адаптацію. Локалізація полягає в перетворенні культурних реалій так, аби вони були знайомими для іншої аудиторії, тоді як транспозиція змінює форму жарту, зберігаючи його зміст. Обидві стратегії сприяють збереженню гумористичного ефекту.

Аналіз жартів у субтитрах дозволяє побачити, як перекладачі адаптують гумор до нових умов. Дослідження конкретних прикладів демонструє зміну структури дотепів, заміну культурних елементів або гру слів, що дозволяє зробити гумор прийнятним для іншої аудиторії в умовах обмеженого екранного часу.

Щодо дубляжу, тут важливу роль відіграють фонетичні та інтонаційні засоби. Завдяки голосовій акторській грі, емоційне наповнення реплік передається точніше, що сприяє кращому сприйняттю гумору. Жести, міміка, інтонація доповнюють вербальну складову, створюючи повноцінний комічний ефект.

Передача гумору через акторську гру вимагає вміння точно інтонувати, змінювати тембр і ритм мовлення. Це дозволяє зробити жарт живим, зберегти його емоційне наповнення, навіть якщо мовні чи культурні відмінності є суттєвими.

Дубляж і субтитрування мають різні можливості в передачі гумору. Дубляж здатен краще передати емоції та інтонаційні нюанси, але іноді може втратити певні деталі оригінального тексту. Натомість субтитри забезпечують точніший переклад, хоча й не

передають інтонацій, що теж впливає на сприйняття жарту. Вибір методу залежить від типу гумору і контексту.

Передача гумору в перекладі потребує врахування цілого комплексу факторів — мовних, культурних, технічних. І субтитрування, і дубляж мають свої переваги та недоліки, які залежать від характеру оригінального тексту. Завдання перекладача — адаптувати гумор так, щоб він залишався дієвим і в новій мовній реальності.

Сучасний аудіовізуальний переклад вимагає високого рівня фаховості у сфері адаптації гумористичних елементів. Субтитри дозволяють зберігати мовну точність, але змушують до спрощення жартів. Дубляж, своєю чергою, може емоційно підсилити гумор, але ризикує втратити культурні або лексичні нюанси.

Культурна адаптація є вирішальним аспектом у передачі гумору. Багато жартів спираються на локальні реалії, історичні події чи ідіоматичні вирази, які потребують заміни на еквіваленти, зрозумілі новій аудиторії. Це дозволяє зберегти загальний комічний ефект, хоч і з можливими втратами змісту.

Ще однією проблемою є мовні бар'єри — двозначності, ідіоми та гра слів часто не мають відповідників в іншій мові. Тому перекладачі використовують адаптацію, локалізацію або транспозицію, щоби забезпечити гумористичність. Також велике значення має інтонація, оскільки вона визначає емоційний настрій і сприйняття репліки.

В акторській грі важливим є правильне інтонування, вміння передавати гумор через голос, паузи та емоційні наголоси. Це

створює той ефект, який здатен викликати сміх у глядача незалежно від культурного походження. Таким чином, дубляж може надати гумору додаткової експресії й емоційної глибини.

Загалом, як дубляж, так і субтитрування мають свої особливості, які варто враховувати при передачі гумору. Кожен з методів є ефективним у певних випадках, але головне — професіоналізм перекладача, який здатен адаптувати жарти відповідно до нової культури, не втрачаючи при цьому їхньої комічності.

ZUSAMMENFASSUNG

Die vorliegende Bachelorarbeit untersucht die Besonderheiten der Übersetzung von Humor im audiovisuellen Bereich, insbesondere in den Formaten der Untertitelung und der Synchronisation im Rahmen des deutsch-ukrainischen Sprachpaars. Humor stellt eine komplexe sprachliche Erscheinung dar, die aus verschiedenen Elementen wie Wortspielen, Doppeldeutigkeiten, Ironie, Sarkasmus sowie kulturellen Anspielungen besteht. Diese Komplexität macht die humoristische Übersetzung zu einer der schwierigsten Aufgaben in der interlingualen Kommunikation.

Die sprachlichen Besonderheiten des Humors erfordern eine genaue Verwendung der Sprache, bei der der Kontext, die grammatische Struktur und die stilistische Nuance entscheidend für das Verständnis und die Wirkung eines Witzes sind. Darüber hinaus hängt die Wahrnehmung von Humor stark vom kulturellen Hintergrund ab. Viele humoristische Elemente basieren auf spezifischen kulturellen Referenzen, historischen Ereignissen oder gesellschaftlichen Normen, die im Zielkulturraum nicht bekannt oder verständlich sind. Aus diesem Grund ist eine kulturelle Anpassung bei der Übersetzung von Humor unerlässlich, um einen vergleichbaren komischen Effekt beim Zielpublikum zu erzielen.

Die Arbeit analysiert sowohl die technischen als auch die künstlerischen Herausforderungen, die mit der Übersetzung von Humor in Untertiteln und in der Synchronisation verbunden sind. Untertitel sind durch zeitliche und räumliche Einschränkungen limitiert, was die vollständige Übertragung von humoristischen Inhalten erschwert. Dabei müssen Übersetzer oft Texte kürzen, vereinfachen oder umstrukturieren, ohne den Witz oder dessen Wirkung zu verlieren. In der Synchronisation

hingegen können Emotionen, Intonation, Stimmfarbe und Rhythmus gezielt eingesetzt werden, um humorvolle Elemente lebendiger zu gestalten. Dabei spielen auch mimische und gestische Ausdrucksmittel der Figuren eine unterstützende Rolle. Die Qualität der Sprecherleistung ist hierbei entscheidend für die erfolgreiche Übertragung von Humor.

Ein besonderer Fokus der Arbeit liegt auf der Analyse von Beispielen aus deutschsprachigen Filmen und Serien sowie deren ukrainischen Versionen. Durch den Vergleich von Original und Übersetzung werden Strategien wie Lokalisierung, Transposition und kulturelle Substitution identifiziert und bewertet. Die Untersuchung zeigt, dass keine „eine“ ideale Lösung existiert – vielmehr müssen Übersetzungsstrategien individuell auf den konkreten Humor, das Genre, das Zielpublikum und das Medium abgestimmt werden.

Die Ergebnisse der Arbeit bestätigen, dass eine erfolgreiche humoristische Übersetzung ein hohes Maß an sprachlicher und kultureller Sensibilität sowie kreative Anpassungsfähigkeit erfordert. Die gewonnenen Erkenntnisse können sowohl in der Übersetzungspraxis als auch in der Ausbildung von Fachkräften im Bereich der audiovisuellen Übersetzung Anwendung finden.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова, С. В. Проблеми перекладу форм комічного українською мовою (на матеріалі англомовних телесеріалів) [Текст] / С. В. Баранова, А. В. Трофименко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія. – 2019. – Т. 3, № 40. – С. 62-65.

URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84970>

2. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Т. 2 (71), № 1, Ч. 2. С. 35–43.

URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_2/9.pdf

3. Бровкіна О. В., Щербак Д. Лінгвістичні засоби вираження гумору // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників, Суми, 25–26 квітня 2024 р. / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024. С. 16-21.

URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/95340>

4. Борецька О.С. Перекладацькі деформації у англо-українських перекладах анімаційних фільмів. Житомир, 2014. 99 с

5. Гринь О. Л. Лінгвістичні особливості перекладу гумору в кінематографі. Перекладознавчі студії, 2015. № 8, С. 15-27.

6. Дорош А. О. Адаптація мовних особливостей у кіноконтекстах: гумор як виклик для перекладу. Київ: Видавництво Київського університету. 2016. 301 с

7. Єлісеєва, С. В. "Особливості субтитрування як напряму перекладацької діяльності." Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія 32 (2) (2018): 158-160.

URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v32/part_2/44.pdf

8. Здецька В. Д. Лінгвокультурні особливості німецького гумору та способи їх відтворення українською мовою (на матеріалі гумористичних оповідань німецькою мовою) = Sprachlich-kulturelle Besonderheiten des deutschen Humors und ihre Wiedergabe in der ukrainischen Sprache (anhand der deutschen Humorerzählungen): кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства / В. Д. Здецька ; наук. кер. Р. Є. Пилипенко ; Київ. нац. лінгв. ун-т. - К., 2021. - 107 с

URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/2504/%d0%97%d0%b4%d0%b5%d1%86%d0%ba%d0%b0%d1%8f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

9. Іванова О. С. Гумор у кіно: проблеми перекладу та адаптації для іншомовних аудиторій. Актуальні питання перекладознавства, 2019. № 12, С. 83-90.

10. Конкульовський В. В., Панченко В. В., Савчишин В. В. Гумор у серіалі «Бруклін 9-9». Перекладацький аспект. Прикарпатський вісник НТШ. Серія : Слово. Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун.-т ім. В. Стефаника, 2019. Вип. 3(55). С. 184-191.

11. Кривцун, Л. А. "МОВНА ОСОБИСТІТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ГУМОРИСТИЧНИХ ТВОРІВ." Вісник студентського наукового

товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.–Вінниця: Видавничо-редакційний: С. 226

URL: <http://www.vtei.edu.ua/doc/2018/konf18/15.pdf#page=226>

12. Маруніна, В. П. "ПЕРЕКЛАД ЯК АКТ КРЕАТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ: ГУМОР В АНГЛОМОВНІЙ ВЕРСІЇ «МАВКА. ЛІСОВА ПІСНЯ»." Молодий вчений (2024).

13. Мельник А. П. Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : філологічна. 2015. Вип. 58. С. 110-112.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_58_43

14. Мельник І. А. Культурні аспекти перекладу гумористичних текстів. Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, С. 98-104.

15. Мосієнко, Олена Володимирівна. "ПІДХОДИ ДО ВІДТВОРЕННЯ ГУМОРУ ПРИ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ." The 6 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects of world science"(February 2-4, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 1072 p.. 2022.

URL: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:9XXKX22pa2AJ:scholar.google.com/+%D1%96%D0%B4%D1%96%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%BE%D1%80&hl=uk&as_sdt=0,5

16. Михайлов В. С. Дубляж та субтитрування: Порівняльний аналіз ефективності в передачі гумору. Київ: Видавництво «Інтернаціональний переклад». 2018. 178 с.

17. Нечаєва О. О. Лінгвістичні особливості дубляжу та субтитрування: адаптація гумору у кінематографі. Київ: Наукова думка. 2017. 144 с.

18. Пислару, К. В. "Особливості субтитрування як виду кіноперекладу (на матеріалі американського телесеріалу "The morning show")." (2022).

URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2178>

19. Підгрушна О. Г. Переклад гумору: відтворення культурно-специфічної лексики / О. Г. Підгрушна // Мова і культура. - 2013. - Вип. 16, т. 4. - С. 572-577. -

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2013_16_4_100

20. Підгрушна О. Г. Специфіка перекладу гумору на межі англійської та української культур. Сучасні європейські дослідження, 2015, С. 92-96 .

URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/02/Pidgrushna-O.G.-The-specificity-of-the-translation-of-humor-on-the-verge-of-the-English-and-Ukrainian-cultures.pdf>

21. Підгрушна О. Г. Специфіка перекладу гумору на межі англійської та української культур. Сучасні європейські дослідження, 2021. Вип. 1, С. 45–50.

22. Пономаренко Л. Особливості перекладу німецьких сценічних текстів гумористичного характеру українською мовою. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Філологічні науки. 2009. Вип. 81(4). С. 311- 314.

23. Прокопець Ю. Особливості вираження гумору в перекладах фентезійних романів Террі Пратчетта. Таврійський науковий журнал, 2020. Вип. 28, ч. 4, С. 8–12.

24. Пушина Вікторія, Сітко Алла. Особливості аудіовізуального перекладу. *Sociocultural and Pragmatic Aspects of Translation / Interpreting*. Київ, Україна

25. Радецька, С. В., and Т. Т. Каліщак. "Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу: переваги та недоліки." *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки* 2 (2016): 81-84.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2016_2_17

26. Романова І. В. Переклад гумору в кінематографі: стратегії адаптації. Одеса: Одеський національний університет. 2019. 215 с.

27. Руденко Т. Л. Адаптація гумору в комедійних фільмах: Особливості перекладу та дубляжу. Харків: Видавництво «Наука». 2020. 210 с.

28. Семенов О. М. Слобожанський науковий вісник. Науковий журнал. Випуск 4, 2023. 98 с.

URL: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/17-66-pb.pdf>

29. Сидоренко Т. В. Адаптація гумористичних елементів у перекладі: теорія і практика. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія, 2019, вип. 22, С. 123-129.

URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u187/materiali_0.pdf

30. Сіроштан Т. О., Прокопенко А. В. Труднощі перекладу англomовного кінематографічного тексту. Вчені записки ТНУ імені

В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, 2020. Вип. 4 (70), ч. 3, С. 76-80.

31. Сіроштан Т. О. Специфіка перекладу англomовних кінематографічних текстів : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 – філологія / наук. кер. А. В. Прокопенко. Суми : СумДУ, 2020. 77 с.

32. Стоянова Т. Особливості перекладу англійського гумору українською / Т. Стоянова, К. Черненко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць. – Одеса: Астропринт, 2020. – № 31. – С. 401-418.

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/10579>

33. Феоктістова А. О. Особливості перекладацького методу Олексі Негребецького (на матеріалі анімаційних стрічок). Київ, 2023. 124 с.

URL:<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ae1fa3fc-7697-402f-83bf-1838a821d742/content>

34. Фокін С. Б. ПРИЙОМ ТРАНСПОЗИЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ З ІСПАНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ: ОБ'ЄКТИВНИЙ ТА СУБ'ЄКТИВНИЙ АСПЕКТИ С. 1-8

35. Харбінський інженерний університет “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ”, 2020. С.241

36. Хоменко Д.В. Особливості українськомовного дубляжу англійськомовних кінокоміксів : кваліф. робота магістра зі спеціальності 035 «Філологія» / Д.В. Хоменко. – Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2025. – 74 с.

37. Швачко С.О. Соціолінгвістична природа гумору (на матеріалі текстів малого жанру) С. 1-3
Режим перегляду: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/18378>
38. Шевченко Т. І. Інтерпретація гумору в перекладі на прикладі кінодубляжу: фонетичні та інтонаційні аспекти. Львів: Видавництво Львівського університету. 2020. 314 с.
39. Шумович, А., and Т. Лукьянова. "Одомашнення та очуження в українських перекладах англomовних художніх фільмів: дубляж VS субтитрування." *Statu Nascendi. Теоретичні та прагматичні проблеми перекладознавства: збірник студентських статей* 18 (2018): 285-290.
40. Янісів, Михайло, and Юлія Ціпівко. "АНАЛІЗ ГУМОРУ У ФІЛЬМІ НЕНСІ МЕЄРС «СТАЖЕР»." *Молодий вчений* 7 (131) (2024): 102-107.
URL:<https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6274/6135>